

ДНЗ «Благовіщенський професійний ліцей»

**STEM – урок
з української літератури
на тему
«Драма-феєрія «Лісова пісня».
Фольклорно-міфологічна основа. Оригінальність
жанру. Особливості композиції»**

**Підготувала
викладачка української
мови й літератури
Мокружицька І.В.**

2025

Конспект уроку

Тема: «Драма-феєрія «Лісова пісня». Фольклорно-міфологічна основа. Оригінальність жанру. Особливості композиції»

Мета уроку:

навчальна – познайомити здобувачів освіти із творчістю Лесі Українки, дати визначення жанру «драма-феєрія», опрацювати сюжет драми-феєрії «Лісова пісня», визначити жанрові особливості, розкрити реальне й фантастичне у творі, охарактеризувати образи твору, розкрити особливості її композиції та проблематику;

розвиваюча – розвивати вміння здобувачів освіти працювати з текстом художнього твору, аналізувати художній твір та його образи;

виховна – виховувати любов до природи, уміння бачити переваги високої духовності над буденністю, виховувати національну свідомість, здатність виражати особисті почуття та любов до рідного слова, розуміти й поважати почуття інших людей.

Методична мета уроку : застосування STEM-навчання для активізації розумової діяльності здобувачів освіти та їх зацікавленості.

Тип уроку: комбінований.

Основні та базові поняття: поетичний «модернізм», драма-феєрія, фольклорні образи, національний колорит, «фантастичне тло».

Форми та методи навчання: розповідь, бесіда, індивідуальна, групова та колективна робота, робота з підручником, виразне читання ремарок, графічний диктант, «Мозковий штурм», «Незакінчене речення».

Дидактичне забезпечення: підручник «Українська література»(рівень стандарту) для 10 кл. О.Авраменко, портрет письменниці, вишита сорочка, видання творів, ілюстрації до драми «Лісова пісня», персональний комп'ютер, політична карта світу, проектор, екран, робочі картки, презентація.

Міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки:

- предмет «Всесвітня історія»;
- фольклор;
- предмет географія;
- світова література «Блакитна троянда», «Касандра», «В катакомбах».
- музика «Лісової пісні» <https://www.youtube.com/watch?v=ryiS1n37-Js>

Хід уроку

I. Організаційний момент.

1. Привітання викладача.
2. Перевірка присутніх.
3. Емоційне налаштування здобувачів освіти.

Приєм «Самоналаштування» (викладач пропонує здобувачам освіти покласти руки на парту, заплющити очі та промовити «Я можу сьогодні добре попрацювати на уроці. Я творча особистість. Я бажаю одногрупникам та собі успіхів на сьогоднішньому уроці»).

II. Перевірка домашнього завдання (вірш напам'ять «Contra spem spero» та один із інтимної лірики).

III. Актуалізація опорних знань.

Викладач. Шановні діти, перед тим як перейти до нового матеріалу, давайте ми з вами пригадаємо, де за все своє життя побувала Леся Українка, які місця вона відвідала та встановимо послідовність місць на карті відзначивши їх прапорцями, а також згадаємо з

якими моментами життя письменниці ці місця пов'язані. (На дошці записані слова: Луцьк, Мінськ, Сурамі, Новоград-Волинський, Колодяжне, Софія, Ялта, Полтава, Київ. Завдання учням: назвати слова в тій послідовності, у якій відвідувала ці місця Леся Українка; пояснити, з якими моментами життя письменниці вони пов'язані та позначити ці місця на політичній карті).

IV. Оголошення теми та мети уроку.

Викладач. Це далеко не весь перелік місць, де жила чи побувала Леся Українка. Важка хвороба гнала її по світах у пошуках порятунку. Польща, Німеччина, Австрія, Італія, Грузія, Єгипет... Але порятунку не було. Були лише спроби полегшити страждання. Тому вражаючим є той факт, що саме в останній період життя, у час важких мук, з найбільшою силою, виразністю й глибиною виявився талант Лесі Українки як письменниці, і як драматурга зокрема. За останні дванадцять років вона пише близько 20 драматичних поем, які, на думку Ліни Костенко, є феноменальним явищем в українській літературі. Вершиною творчості Лесі-драматурга є «Лісова пісня». (Викладач оголошує тему та мету уроку).

V. Опрацювання навчального матеріалу.

Викладач. Яка ж історія написання твору «Лісова пісня»? Наші здобувачі освіти, напередодні, отримали випереджувальне завдання, щоб з'ясувати історію написання твору. Вони взяли інтерв'ю у самої Лесі Українки, де і запитали її, яка ж історія написання твору? Тож давайте разом переглянемо дане інтерв'ю <https://drive.google.com/drive/home>

Орієнтовний текст інтерв'ю, яке вони доповнюють своїми словами. (Останні роки життя Лесі Українки пройшли на Кавказі, куди перевели на службу її чоловіка Климента Квітку. Звідси письменниця їздила до Києва чи на лікування до Єгипту, адже стан здоров'я щоразу погіршувався.

Хвора, прикута до ліжка, письменниця, яка була далеко від рідної України, сумувала. Думками линула на Волинь, у Колодяжне. Прогресуюча хвороба забирала останні сили, а письменниця прагнула творити, поспішаючи видобути зі свого серця «те, що не вмирає». Праця допомагала боротися «з виснаженням, високою температурою та іншими пригнітаючими інтелект симптомами», – зазначала в листі Леся Українка.

Драма «Лісова пісня» була написана в Кутаїсі в липні 1911 року в стані великого напруження творчих і фізичних сил. Леся в листі до Ольги розповідала: «Писала її дуже недовго, 10-12 днів, і не писати ніяк не могла, бо такий уже був непереможний настрій, але після неї я була хвора і досить довго приходила до пам'яті...»

Проте задум твору Леся Українка виношувала здавна, він хвилював, вабив до себе. У листі до матері вона зазначала: «Мені здається, що я просто згадала наші ліси та затужила за ними...»)

Викладач. Що ще ви запитали у Лесі Українки? Що ви дізналися про джерела написання твору? <https://drive.google.com/drive/home>

Орієнтовний текст інтерв'ю, яке здобувачі освіти доповнюють своїми словами. (До написання «Лісової пісні» Леся Українка, можна сказати, готувалася все життя. Образи народних легенд, казок, повір'їв увійшли в її духовний світ ще з дитячих років. «А то ще я й здавна тую мавку «в умі держала», ще аж із того часу, як ти в Жабориці мені щось про мавок розказувала, як ми йшли якимсь лісом з маленькими, але дуже рясними деревами. Потім я в Колодяжному в місячну ніч бігала самотою в ліс (ви того ніхто не знали) і там ждала, щоб мені привиділася Мавка... Видно, вже треба було мені її колись написати, а тепер чомусь прийшов «слухний час»... Зчарував мене сей образ на весь вік», – писала

Велике враження справили на малу Лесю відвідини дядька Лева в селі Скулині, ночівля в урочищі Нечимному, що розкинулось над глибоким лісовим озером. «Ходячи по лісі та коло озера, – згадувала сестра Лесі Українки Ольга Косач-Кривинюк, – надто ж сидячи біля вогнища, почули ми багато, багато оповідань про той ліс, про озеро, про всяку «силу» лісову, водяну, польову та про її звичаї і відносини між собою і людьми».

А ще сестра Ольга зазначала: «Всі мелодії, що Леся вибрала для «Лісової пісні», то все наші поліські мелодії».

Саме тому цей шедевр був так скоро написаний, вилився на папір протягом 10-12 днів.)

Викладач. Отже, «Лісова пісня» виросла на ґрунті української народної творчості. Глибоке знання фольклору дало можливість Лесі Українці створити неперевершений твір. Тому, пропоную вам виконати творче завдання, відповіді до запитань ви знайдете у хмарці тегів, які розміщені в дереві-слів.

(на екран дошки виводяться запитання та QR-код з хмарою слів)
<https://docs.google.com/document/d/1KHZJKhLuhuga6FNYz0CjpPaVBnciWOO3wGIWgMc9BbM/edit?usp=sharing>

Запитання

1. «Лісову пісню» написано в стилі ...
2. За жанром це твір ...
3. Композиційно твір складається з ...
4. Події твору відбуваються на ...
5. Кого Мавка називає матусею?
6. В які пори року відбуваються події в творі?

Викладач. Отже, з'ясуємо жанрову своєрідність «Лісової пісні». Леся Українка

наполегливо шукала термін для визначення жанрової своєрідності «Лісової пісні». Термін «драма-феєрія», який закріпився за твором, уперше вжитий Лесею в листі до матері 2

січня 1912 року. Розкриваючи зміст слів «драма-феєрія», поетеса зазначає, що вони мають ширше значення, ніж українські – «драма-казка».

1) Робота з підручником. Опрацювання відомостей з теорії літератури про феєрію.

2) Визначення драми-феєрії учні записують у робочі зошити.

Драма-феєрія (від франц. fee – фея) – один із жанрових різновидів драми, якому властивий фантастично-казковий сюжет, неймовірні (з реального погляду) перетворення. У такій драмі поряд з людьми виступають створені їхньою уявою фантастичні істоти.

Викладач. З'ясуємо, які композиційні особливості твору?

Бесіда:

– Чи вписується «Лісова пісня» у рамки типового драматичного твору? (Ні. Хоча твір складається із трьох дій, у ньому є нехарактерний для драми пролог; немає поділу на яви).

– Що таке ремарка?

(Ремарка – авторське пояснення для режисера й акторів, у якому описано обстановку на сцені, зовнішність героїв, їх дії, жести, інтонацію тощо).

Перегляд фрагмента кінофільму «Лісова пісня» з 1 хв 48 сек. – 2хв 45 сек. кінофільму) режисера Віктора Івченка, що був створений на кіностудії О.Довженка 1961 року.

<https://youtu.be/PDVQmqRjXEY?t=108>

Виразне прочитання здобувачкою освіти першої ремарки.

Викладач.

– Яка роль ремарок у «Лісовій пісні»?

(У «Лісовій пісні» це не просто підказка режисерові, акторам , а довершений зразок пейзажу чи портретної замальовки).

– Який основний принцип лежить в основі композиції твору? У чому він полягає?

(Паралелізм. Паралелізм – паралельне зображення двох і більше явищ з різних сфер життя).

Викладач. Фольклорно-фантастичні персонажі драми ознайомлюють нас із давніми уявленнями народу про світ природи. Кожний міфічний образ, створений народною уявою, сповнений великої мудрості, моралі. І зараз ми ближче познайомимось із цими персонажами.

Перегляд відео-фрагменту образної характеристики «Мавки лісової»

<https://www.youtube.com/watch?v=auVKMy6oOq0>

Перегляд відео-фрагменту образної характеристики «Лукаша»

https://www.youtube.com/watch?v=_S_nRFdWQo0

Творче завдання з елементами математики

Намалюйте образ Мавки, чітко дотримуючись схеми, а в цьому вам допоможе відео-інструкція

<https://www.youtube.com/watch?v=SJGMofokqcl>

За такою ж схемою намалуйте Лукаша

<https://www.youtube.com/watch?v=J2V4yNEHnow>

Інтерактивна вправа «Мозковий штурм».

Завдання здобувачам освіти:

Викладач.

– З'ясуйте проблематику твору, запишіть її у зошити.

(Взаємовідносини людини і природи; людина і власність; краса в людському житті; вірність і зрада, першопричина людського горя, зла; шляхи подолання зла; сутність кохання; трагедія самозради, вічність життя).

Дослідницька робота здобувачів освіти.

Завдання та запитання:

– Прочитайте ремарки, якими розпочинається кожна частина « Лісової пісні», а також останню. З'ясуйте, чи є закономірність у зміні пір року.

Перегляд четвертого фрагмента кінофільму «Лісова пісня» (кінцівки1:25:00)

<https://youtu.be/PDVQmqRjXEY?t=5105>

Викладач.

– Що символізують миттєвості весни у творі?

(Вони символізують перемогу над смертю і поєднання душ закоханих. У такий спосіб авторка підкреслює також і багатогранний зв'язок людини з природою).

– Доведіть, що «Лісова пісня» – неоромантичний твір. (Здобувачі освіти знаходять риси неоромантизму у драмі-феєрії «Лісова пісня»).

Викладач.

Багато в «Лісовій пісні» є елементів автобіографічних. Насамперед, образ Мавки. Образ глибоко драматичний, але не трагічний, хоч і зазнає великих мук, навіть смерті. Вона

бачить, що люди жорстокі й сліпі. Та знає і те, що з природи вони добрі й розумні істоти. Тому йде до них, прагне розбудити найкращі почуття. Мавка не досягла щастя ні для себе, ні для людей. Але віру в краще майбутнє не тільки не втратила, а ще загартувала. З очей злетів рожевий серпанок. Та це й краще, бо він заважав глибше бачити людину й знати, що вона може, а що ні. Чи не так було і з Лесею? Життя її було переповнене стражданням.

Леся, як і її Мавка, бачила сенс свого життя не в здобутті щастя, а в чомусь вищому, більшому – що досягається самопожертвою. « Не всі мають те, що хтось має, – писала вона О.Кобилянській, – хтось має іскру в серці, огонь в душі. Се може не дати щастя, але щось більше і вище за щастя, щось таке, чому назви нема в людській мові».

VI. Підбиття підсумків.

1. Інтерактивна вправа «Незакінчене речення». Продовжте речення:

«Лісову пісню» прийнято вважати вершиною творчості Лесі Українки, оскільки...».

«Новаторство авторки полягає в тому, що...».

«Цей твір змусив замислитися над тим, ...».

2. Викладач.

«Лісова пісня», хоч і має елементи казки, насправді – глибокозмістовна, філософська п'єса. Її можна читати й осмислювати протягом усього життя, і кожне прочитання відкриватиме нові нюанси думок. Для юних читачів «Лісова пісня» – прекрасна казка про любов і зраду, про силу «лісову» та «водяну». Людей з життєвим досвідом драма приваблює глибоким філософським змістом, кличе до гармонії буття, до згоди з власною душею. А для науковців-фольклористів, народознавців цей твір є лабораторією пізнання народної поезії й міфології.

«Лісову пісню» не можна ні читати, ні осмислювати похапцем, бо тоді залишаються непоміченими справжні духовні скарби.

Хотілося б, щоб цей твір не лише збагатив кожного із вас духовно, а й спонукав замислитися над людськими цінностями та сенсом власного життя, над своїм ставленням до природи.

Перегляд сучасної інтерпретації «Лісова пісня» у виконанні Христини Соловій - Лісова пісня (OST «Мавка. Лісова Пісня»)

<https://www.youtube.com/watch?v=ryiS1n37-Js>

VII. Домашнє завдання.

Початковий рівень : Виписати із «Лісової пісні» вислови, які є афористичними.

Середній рівень: Підготувати усний твір на тему: « Мотив сенсу людського життя у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

Високий рівень: Створити кадри фільму «Ця неповторна драма-феєрія».

VIII. Оцінювання.

Тема уроку: «Драма-феєрія «Лісова пісня». Фольклорно-міфологічна основа. Оригінальність жанру. Особливості композиції»

Складові STEM- уроку	Предмет, навчальна тема	Мета уроку, зміст діяльності здобувачів освіти
<p>Science (наука)</p>	<p>Українська література , історія України,географія</p>	<p>Засвоїти поняття «драма - феєрія» , поетичний «модернізм»,«фантастичне тло», з’ясувати найголовніші відомості про життя і творчість Лесі Українки ,детальніше ознайомитися з місцями ,які відвідала Леся Українка, охарактеризувати мотиви її творчості.</p>
<p>Technology (технології)</p>	<p>Виконання випереджувального завдання «Інтерв’ю з Лесею Українкою » https://drive.google.com/drive/home https://drive.google.com/drive/home</p>	<p>Удосконалювати вміння працювати в Mango.AI.Work та створення цифрових матеріалів</p>
<p>Engineering (інженерія)</p>	<p>Робота з виготовлення цифрових завдань.</p>	<p>Формування уміння будувати графічні малюнки , складати плани-конспекти, розвивати критичність мислення, логіку судження, уміння. Навчитися виразно читати репліки та ремарки.</p>
<p>Mathematics (математика)</p>	<p>Розв’язування графічних диктантів,побудова схем,таблиць у зошиті, оцінювання результатів діяльності за 12-бальною системою.</p>	<p>Навчитися правильно будувати графіні малюнки, схеми та таблиці; визначати кількість слів для створення сенкану.</p>